

Crisis

Als je het mij vraagt was *crisis* het meest gebruikte woord in het jaar 2011. Ik weet wel, daar is op zich niks nieuws aan. Crises zijn natuurlijk van alle tijden. Maar in de afgelopen maanden is het een begrip geworden: je hebt de periode vóór de crisis en die erna.

Elke crisis is aan het begin relatief overzichtelijk. Tenminste, dat lijkt zo. Eerst was het nog een crisis op de Amerikaanse huizenmarkt. Toen werd het een bankencrisis. Daarna een kredietcrisis, gevolgd door een economische crisis die op zijn beurt uitliep op een Europese politieke crisis met mondiale gevolgen. Het is een recept voor verdere chaos. De Duitse bondkanselier Angela Merkel waarschuwde de Duitse Bundestag zelfs voor oorlog in Europa wanneer de eenheidsmunt het niet zou redden.

Hoe dan ook, duidelijk is in ieder geval dat 'de crisis' niet vanzelf zal overwaaien. Om vertrouwen te herstellen zijn stevige maatregelen nodig. In de afgelopen maanden kondigden Europese leiders steeds met veel tamtam en na lang vergaderen nieuwe maatregelen aan. De ene supertop was nog niet afgelopen of de andere was alweer in de maak omdat wat eerder werd afgesproken toch niet voldoende bleek.

Oordeel Hoe kijk je hier als christen naar? Aan de ene kant niet anders dan anderen natuurlijk. Het zijn ook ónze pensioenen en ónze banen die op de tocht staan. Daarom heb je als gelovige waarschijnlijk ook dezelfde gevoelens als iedereen bij de berichtgeving over het zoveelste toptoverleg door politici. Toch denk ik dat je als christen meer kunt zien. Wie gelooft dat God in zijn voorzienigheid regeert door vruchtbare én onvruchtbare jaren en door rijkdom én armoede, die ziet meer dan dat alleen zijn pensioen verdampt.

De crisis is allereerst oordeel. Begrijp me goed: de bijbel is niet negatief over geld. God houdt van rijke mensen. Het vermogen van Abraham en Job was een zegen van God. Jezus zocht Zacheüs op, ook hij moest gered worden. Maar God houdt niet van mensen die almaar rijker willen worden. Als je rijk wilt worden, schrijft Paulus, mis je het ware leven (1 Timoteüs 6 vs. 19). Jezus zegt in Lucas 12 dat wie rijk wil worden in een valstrik terecht komt. Een economisch systeem dat gebaseerd is op de belofte van altijd méér blijkt nu een luchtkasteel.

Spiegel De crisis is ook een spiegel. Daarmee bedoel ik dat je eraan kunt zien hoe mensen verstrikt kunnen raken in iets dat ogenschijnlijk klein en onschuldig begint maar uiteindelijk uitgroeit tot een gigantische, onontwarbare knoop – een probleem dat ook niet echt opgelost kan worden door overleg en halve maatregelen. Wie in de spiegel van de crisis kijkt ontdekt de contouren van die andere crisis die begon in Genesis 3 en waarvan de gevolgen inmiddels niet meer te overzien zijn. Wil je uit die crisis komen dan is het nodig dat er iemand ingrijpt die boven alle partijen staat en bovendien bereid is om dat belangeloos te doen.

De crisis kan dus worden gezien als oordeel en als spiegel, maar er is ook nog iets anders. Op een van hun eerste bijeenkomsten kondigden Europese leiders aan dat er miljarden euro's extra komen in een Europees noodfonds ten bate van zwakke eurolanden. Ook meldden dezelfde leiders dat banken vijftig procent van hun aan Griekenland uitgeleend vermogen zullen moeten afwaarderen. Als gevolg van dat nieuws stegen aandelenkoersen wereldwijd.

Later bleek het allemaal toch minder gunstig dan de verklaring deed vermoeden. 1000 miljard (een getal met 12 nullen!) lijkt veel maar is misschien toch niet genoeg. Bovendien bestaat het zogenaamde noodfonds grotendeels niet uit echt geld, maar alleen uit garanties. Uiteindelijk bleef veel onduidelijk. Harde, concrete afspraken konden niet worden gemaakt en structurele problemen blijven daardoor onopgelost.

Kwijtschelding Jezus vertelde eens een verhaal aan zijn leerlingen over kwijtschelding van grote sommen geld. Het verhaal gaat over een rentmeester die beschuldigd werd van verkwisting. De rentmeester in kwestie bedacht een creatieve oplossing. Hij riep zijn schuldenaars één voor één bij zich. De eerste vroeg hij: 'hoeveel bent u mijn heer schuldig?' De man antwoordde: 'honderd vaten olijfolie.' De rentmeester zei tegen hem: 'hier is uw schuldbewijs, ga zitten en maak er gauw vijftig van.' Daarna vroeg hij aan de volgende schuldenaar: "En u, hoeveel bent u schuldig?" "Honderd balen graan," luidde het antwoord. De rentmeester zei: "Hier is uw schuldbewijs, maak er tachtig van.

In dit verhaal zitten allerlei parallellen met de situatie van vandaag. De rentmeester werd beschuldigd van verkwisting. Hij ging niet goed om met geld van een ander. Ik stel me zo voor dat hij dat deed door krediet te verstrekken op onverantwoorde wijze. Tegen voorwaarden die té mooi waren en waarbij hij vooraf had moeten aanvoelen dat veel geld nooit terugbetaald zou worden, en ook door openstaande vorderingen niet te innen. Motief: hebzucht in

combinatie met luiheid. Rijk willen worden maar niet bereid zijn de verantwoording daarvoor dragen. Wel de lusten, niet de lasten.

Opvallend genoeg prijst de heer in het verhaal zijn rentmeester vanwege zijn slimme handelswijze. Je kunt het verhaal lezen in Lucas 16. Wat is hier aan de hand? Moedigt Jezus iedereen aan om in navolging van de oneerlijke rentmeester de boekhouding creatief 'op orde' te brengen? De les van dit verhaal wordt expliciet verantwoord in vers 8 en 9: 'De kinderen van deze wereld gaan slimmer met elkaar om dan de kinderen van het licht. Ook ik zeg jullie: maak vrienden met behulp van de valse mammon, opdat jullie in eeuwige tenten zullen worden opgenomen wanneer de mammon er niet meer is.' Er wordt dus vooral een verschil gemaakt tussen geld, dat vergaat, en Gods gerechtigheid, die eeuwig duurt.

Maar er is meer. De 'slimme' handelswijze van de oneerlijke rentmeester verraadt ook iets van Gods werkwijze. De rentmeester vergeeft namelijk, hij scheldt kwijt. Vergeving is dé oplossing. Daar had de rentmeester in het verhaal iets van begrepen, ook al deed hij het onbedoeld met geld dat niet van hem was.

Wees dus niet te snel met kritiek op wat er allemaal bereikt wordt door (Europese) leiders. Natuurlijk, het is niet genoeg. En het is grotendeels niet eens echte kwijtschelding. Maar voor zover het dat wel is, hebben zij tenminste iets begrepen van de gerechtigheid van God.

Hint Zo is de crisis niet alleen oordeel en spiegel maar ook een hint. Het kan, voor wie het wil zien, verwijzen naar Gods oplossing voor de crisis waar mensen collectief in zijn verstrikt geraakt. De oplossing is niet: een beetje van mij en een beetje van God. Het evangelie is veel radicaler. Alleen volledige kwijtschelding en genoegdoening door God zelf maakt dat mensen uit de problemen komen. Er bestaat geen goedkope oplossing. De vraag is ook niet wie er betaalt. Daarvoor is de schuld gewoon te groot. De vraag is of er een God is die zelf wil betalen en dus bereid is de schade te incasseren.

laat dat nou net de boodschap van het evangelie zijn!